

2009 жылғы 1 шілдедегі жағдай бойынша банктік емес ұйымдардың ағымдағы жағдайы

2009 жылғы 1 шілдедегі жағдай бойынша республикада банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын 24 ұйым, оның ішінде 9 ипотекалық ұйым тіркелді.

2009 жылғы 1 қаңтардағы деректермен салыстырғанда банктік емес ұйымдардың секторында «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне Ұлттық әл-ауқат қоры қызметінің мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу және «Қазақстан инвестициялық қоры туралы» Қазақстан Республикасы Заңының күші жойылды деп тану туралы» Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 13 қаңтардағы № 135-IV Заңын қабылдауға байланысты қаржы нарығы қатысушыларының сапалық және сандық өзгерісі болды, осының негізінде мына ұйымдардың лицензиясының қолданылуы 2009 жылғы 21 ақпан айынан бастап тоқтатылды:

- «Медетші қор» АҚ;
- «Қаржы орталығы» АҚ;
- «Достық Энерго» АҚ;
- «Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ;
- «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ;
- «ҚазМұнайГаз» Ұлттық компания» АҚ;
- «Қазақстан ипотекалық компаниясы» АҚ.

Бұдан басқа, манадай банктік емес ұйымдардың лицензияларының қолданылуы тоқтатылды:

- «КҰРЫЛЫС ИПОТЕКА» ипотекалық ұйым» АҚ, 2009 жылғы 29 қаңтардан бастап №19;
- «Тимей» ФПК, 2009 жылғы 07 сәуірден бастап №111;
- «Алматы Финанс» ипотекалық ұйым» АҚ, 2009 жылғы 29 сәуірден бастап №128.

№	Ұйымдардың атауы	1.01.2009	1.07.2009
1	Ипотекалық ұйымдар	12	9
2	Банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын өзге ұйымдар оның ішінде брокерлік және (немесе) дилерлік қызметті жүзеге асыратын	22	15
		4	4
	Жиынтығы	34	24

Ипотекалық ұйымдар

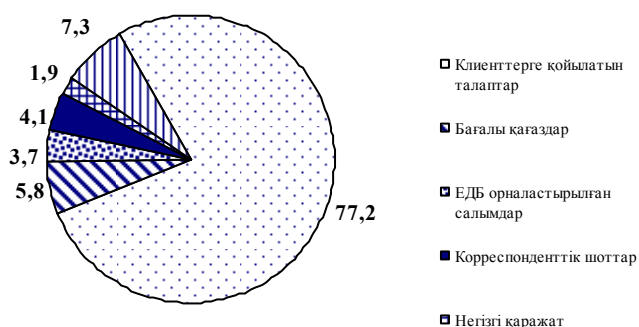
Ипотекалық ұйымдардың барлық қаржы көрсеткіштерінің төмендеуі 3 ипотекалық ұйымның банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыруға лицензияның қолданылуы тоқтатылуына байланысты.

Активтер. 2009 жылғы 1 шілдедегі жағдай бойынша ипотекалық ұйымдар активтерінің жиынтық мөлшері 90 543,1 млн. теңге құрады, төмендеуі ағымдағы жылдың басынан бастап 57,8% (124 034,7 млн. теңге) болды, бұл 3 ипотекалық ұйымның лицензиясының қолданылуы тоқтатылуына байланысты.

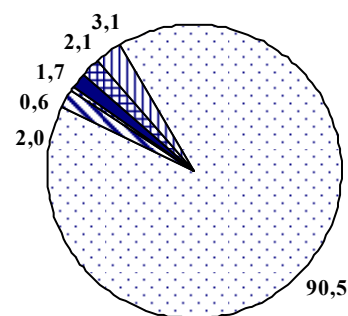
Ипотекалық ұйымдар активтерінің жалпы сомасындағы елеулі үлесті заңды және жеке тұлғаға берілген заемдар - 90,5% (81 983,9 млн. теңге) алады, басқа банктерге орналастырылған салымдарға - 0,6% (573,5 млн. теңге), бағалы қағаздарға - 2% (1 789,4 млн. теңге), банктердегі корреспонденттік шоттарға – 1,7% (1531 млн. теңге) келеді.

Ипотекалық ұйымдардың жиынтық активтерінің динамикасы мен құрылымы	1.01.2009		1.07.2009		Өсімі,%-бен
	млн. теңге	жиынтығына %-бен	млн. теңге	жиынтығына %-бен	
Ақша	1 736,0	0,8	835,5	0,9	-51,9
Корреспонденттік шоттар	8 788,1	4,1	1 531,0	1,7	-82,6
Бағалы қағаздар	12 502,2	5,8	1 789,4	2,0	-85,7
Басқа банктерге орналастырылған салымдар	7 822,0	3,7	573,5	0,6	-92,7
«Кері «РЕПО» операциялары	4 688,0	2,2	0	0	-100
Клиенттерге берілген заемдар	165 696,8	77,2	81 983,9	90,5	-50,5
Негізгі қаражат және материалдық емес активтер	4 119,9	1,9	1 860,5	2,1	-54,8
Клиенттерге ұсынылған заемдар мен қаржы лизингі бойынша резервтер (провизиялар)	-4 679,0	-2,2	-9 865,0	-10,9	2,1 есе
Өзге активтер	13 903,8	6,5	11 834,3	13,1	-14,9
Барлығы активтер	214 577,8	100	90 543,1	100	-57,8

1.01.09ж. жағдай бойынша ипотекалық ұйымдар активтерінің құрылымы (%)

1.07.09ж. жағдай бойынша ипотекалық ұйымдар активтерінің құрылымы (%)

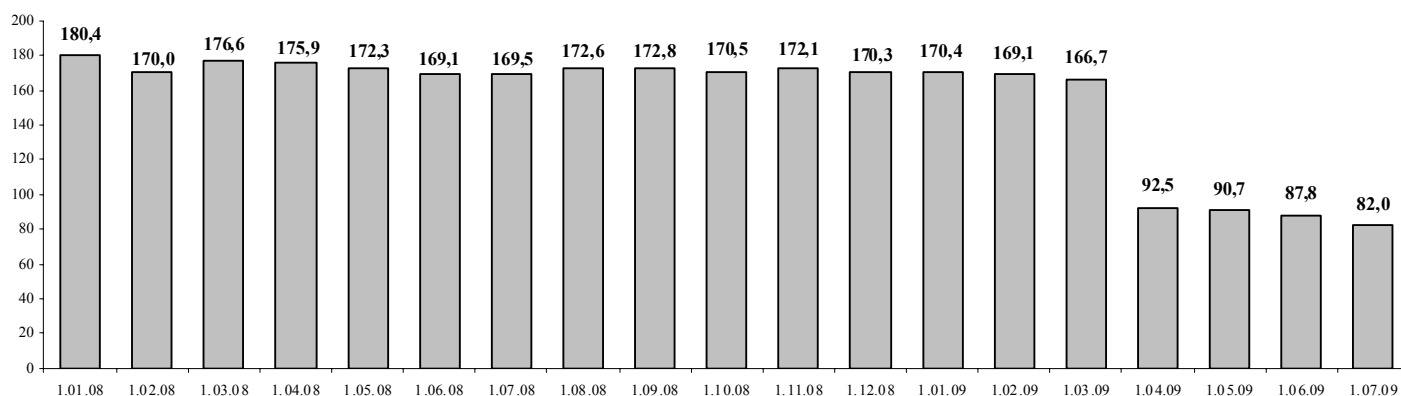

Кредиттік портфель. 3 ипотекалық ұйымның лицензиясының қолданылуы тоқтатылуына байланысты ипотекалық ұйымдардың жиынтық несиелік портфелі ағымдағы жылдың басынан 51,9%-ға (88 400,9 млн. теңге) кеміп, ағымдағы жылғы 1 шілдедегі жағдай бойынша 81 983,9 млн. теңгені құрады.

Ипотекалық ұйымдардың кредиттік портфелінің сапасын талдай келе стандартты кредиттер үлесінің кемігенін байқауға болады. Сөйтіп, ағымдағы жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша стандартты кредиттердің үлесіне 86,7% келді, ал 2009 жылғы 1 шілдедегі жағдай бойынша - 64% келді. Күмәнді кредиттердің үлесі 12,5% бастап 30,7% дейін өсті. Үмітсіз кредиттердің үлесі 2009 жылғы 1 шілдеде 5,3% құрайтынын атап өткен жөн. Абсолюттік мәнінде үмітсіз заемдар сомасы ағымдағы жылдың басынан бастап 2 924,6 млн. теңгеге көбейді.

Несие портфелі сапасының динамикасы	1.01.2009		1.07.2009	
	негізгі борыш сомасы, млн. теңге	жиынтығына %-бен	негізгі борыш сомасы, млн. теңге	жиынтығына %-бен
Несие портфелі барлығы	170 384,8	100	81 983,9	100
Стандартты	147 759,7	86,7	52 426,5	64,0
Күмәнділер	21 200,6	12,5	25 208,3	30,7
<i>1-санаттағы күмәнділер</i> – төлемдерді толық және уақтылы төлеген кезде	9 452,2	5,6	9 654	11,8
<i>2-санаттағы күмәнділер</i> – төлемдерді кешіктірген немесе толық төлемеген кезде	5 399,4	3,2	5 078,5	6,2
<i>3-санаттағы күмәнділер</i> – төлемдерді толық және уақтылы төлеген кезде	416,1	0,2	124,8	0,2
<i>4-санаттағы күмәнділер</i> - төлемдерді кешіктірген немесе толық төлемеген кезде	3 230,9	1,9	2 700,4	3,3
<i>5-санаттағы күмәнділер</i>	2 702,0	1,6	7 650,6	9,3
Үмітсіздер	1 424,5	0,8	4 349,1	5,3

Ипотекалық ұйымдардың несие портфелінің өзгеру динамикасы, млрд. теңгемен

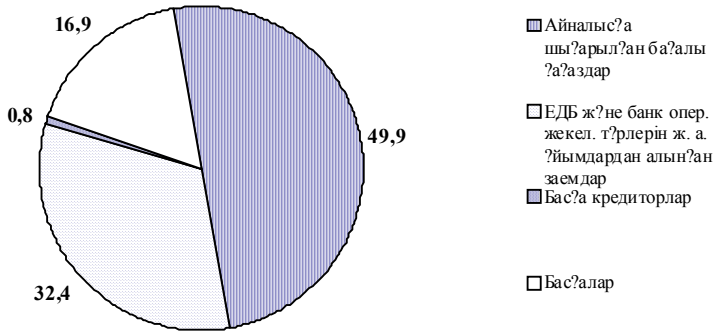

Ипотекалық ұйымдардың жиынтық несие портфеліндегі 2 ірі ипотекалық ұйымның үлесі ағымдағы жылдың 1 шілдедегі жағдай бойынша 96,7% құрады. Олардың ішінде: «БТА Ипотека» АҚ - 70,9%, «Астана-финанс» ипотекалық ұйымы» АҚ - 25,9%.

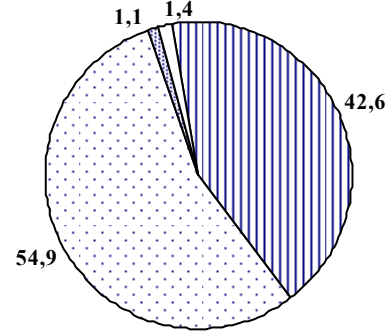
Міндеттемелер. Ипотекалық ұйымдардың жиынтық міндеттемелерінің мөлшері 2009 жылғы 1 қаңтардағы деректермен салыстырғанда 95 163,1 млн. теңгеге немесе 58,6%-ға кеміген және 2009 жылғы 1 шілдедегі жағдай бойынша 67 214,3 млн. теңге болды. Бұл ретте, ипотекалық ұйымдардың міндеттемелері құрылымында басқа банктер мен банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардан алынған заемдар (54,9%) және айналымға жіберілген бағалы қағаздар (42,6%) басым болды.

Ипотекалық ұйымдардың жиынтық міндеттемелерінің динамикасы және құрылымы	1.01.09		1.07.09		Өсімі %-бен
	млн. теңге	жиынтығына %-бен	млн. теңге	жиынтығына %-бен	
Басқа банктерден және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардан алған заемдар	52 688,1	32,4	36 928,9	54,9	-29,9
Бағалы қағаздармен «РЕПО» операциялары	0	0	0	0	-
Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар	80 943,0	49,9	28 599,3	42,6	-64,7
Басқа кредиторлар	1 342,2	0,8	750,5	1,1	-44,1
Басқа міндеттемелер	27 404,1	16,9	935,6	1,4	-96,6
Барлығы міндеттемелер	162 377,4	100	67 214,3	100	-58,6

1.01.09ж. жағдай бойынша ипотекалық ұйымдар міндеттемелерінің құрылымы (%)

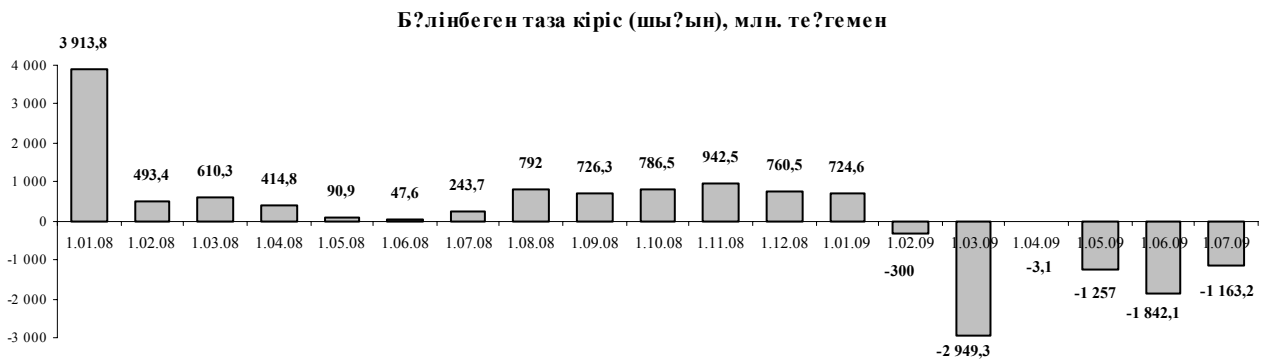
1.07.09ж. жағдай бойынша ипотекалық ұйымдар міндеттемелерінің құрылымы (%)

Кірістілік. Есепті күнге ипотекалық ұйымдар 1 163,2 млн. теңге мөлшерінде шығын шағарды. Есепті күнге кірістердің жиынтық мөлшері 17 538,2 млн. теңге (2008 жылғы 1 шілдеде – 17 126,4 млн. теңге), шығыстардың жиынтық мөлшері – 18 701,4 млн. теңге (2008 жылғы 1 шілдеде – 16 882,7 млн. теңге) болды.

Ипотекалық ұйымдардың кірістілігі, млн. теңгемен	1.07.2008	1.07.2009	Өсімі %-бен
Сыйақы алумен байланысты кірістер	12 344,7	6 163,2	-50,1
Сыйақы төлеумен байланысты шығыстар	8 265,2	3 700,0	-55,2
Сыйақы алумен байланысты емес кірістер	4 781,7	11 375,0	2,4 есе
Сыйақы алумен байланысты емес шығыстар	8 617,5	15 001,4	1,7 есе

Пайыздық кірістер құрылымында клиенттерге берілген заемдер бойынша сыйақы алумен байланысты кірістер ең көп үлес алады (34,2% немесе 5 995,6 млн. теңге), пайыздық шығыстар құрылымында – қамтамасыз етуге қаржымен байланысты шығыстар көп үлес алады (54% немесе 10 099,1 млн. теңге).

Ипотекалық ұйымдардың меншікті капиталы 2009 жылғы 1 шілдедегі жағдай бойынша 23 328,8 млн. теңгені құрады, 3 ипотекалық ұйымның лицензиясының қолданылуы тоқтатылуына байланысты бұл ағымдағы жылдың 1 қаңтардағы көрсеткіштен 55,3%-ға (28 871,7 млн. теңгеге) аз.

Меншікті капиталдың жеткіліктілігі	1.01.09	1.07.09
Төленген жарғылық капитал (оның ішінде қосымша капитал), млн. теңге	43 903,4	20 658,8
Есептелген меншікті капитал, млн. теңге	47 626,3	19 439,0
Меншікті капиталдың жеткіліктілік коэффициенті ($k_1 \geq 0,06$)	-	0,243
Меншікті капиталдың жеткіліктілік коэффициенті ($k_1 - 2 \geq 0,06$)	-	0,255
Меншікті капиталдың жеткіліктілік коэффициенті ($k_1 - 3 \geq 0,12$)	-	0,207

Банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйым

Банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардың барлық қаржы көрсеткіштері бойынша төмендеуі 7 ұйымның лицензиясының қолданылуы тоқтатылуына байланысты.

Активтер. 2009 жылғы 1 шілдедегі жағдай бойынша брокерлік және (немесе) дилерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымдарды қоспағанда, банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардың жиынтық активтері ағымдағы жылдың 1 қаңтардағы деректерімен салыстырғанда 91,6%-ға азайды және 415 021,6 млн. теңгені құрады.

Ұйымдардың активтер құрылымында көп үлесті заңды және жеке тұлғаға берілген заемдар – 38,5% (159 811,7 млн. теңге), дебиторлық берешек – 16,4% (67 985,8 млн. теңге), ақшалар және ақшалай баламалар – 7,9% (32 628,3 млн. теңге) келеді.

Жиынтық активтердің құрылымы, млн. теңгемен	1.01.2009	жиынтығына %-бен	1.07.2009	жиынтығына %-бен	Өсімі %-бен
Активтер, оның ішінде:	4 956 627,6	-	415 021,6	-	-91,6
Ақшалар және ақшалай баламалар	180 550,6	3,6	32 628,3	7,9	-81,9
Орналасырылған салымдар	991 761,7	20,0	7 988,6	1,9	-99,2
Бағалы қағаздар	26 324,2	0,5	13 067,4	3,1	-50,4
Клиенттерге берілген зайымдар	373 487,2	7,5	159 811,7	38,5	-57,2
Басқа заңды тұлғалардың капиталына инвестициялар	3 130 322,1	63,2	13 072,9	3,2	-99,6
Дебиторлық берешек	83 242,0	1,7	67 985,8	16,4	-18,3
Басқа активтер	170 939,8	3,5	120 466,9	29,0	-29,5

Міндеттемелер. Ұйымдар міндеттемелерінің жиынтық мөлшері есепті күнге 61,6%-ға азайды және 268 913,2 млн. теңгені құрады. Ұйымдар міндеттемелерінің құрылымында шағын үлесті зайымдар мен қаржылық жалдау – 66,4% (178 516 млн. теңге) алып жатыр.

Жиынтық міндеттемелердің құрылымы, млн. теңгемен	1.01.2009	жиынтығына %-бен	1.07.2009	жиынтығына %-бен	Өсімі %-бен
Міндеттемелер, оның ішінде:	700 176,5	-	268 913,2	-	-61,6
Тартылған салымдар	7 026,6	1,0	8 979,2	3,3	27,8
Зайымдар және қаржылық жалдау	581 653,2	83,1	178 516,0	66,4	-69,3
Айналысқа шығарылған борыштық бағалы қағаздар	20 800,4	3,0	20 213,1	7,5	-2,8
Кредиторлық берешек	31 117,4	4,4	22 287,3	8,3	-28,4
Басқа міндеттемелер	59 578,9	8,5	38 917,6	14,5	-34,7

Кредиттік портфель. 2009 жылғы 1 шілдедегі жағдай бойынша жиынтық несиелік портфельдің құрылымында стандартты кредиттердің үлесі 83,7%%, күмәнділер – 11,9% және үмітсіздер – 4,4% құрады, 2009 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша стандартты кредиттердің үлесі 94%, күмәнділер – 5,2%, үмітсіздер – 0,8% құрады.

Капитал. Ағымдағы жылдың 1 қаңтардағы жағдай бойынша деректермен салыстырғанда 4 110 342,8 млн. теңгеге (96,6%) азайып, 2009 жылғы 1 шілдедегі жағдай бойынша банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдар капиталының жиынтық көлемі 146 108,3 млн. теңгені құрады.

(млн. теңге)

	1.01.2009	жиынтығына %-бен	1.07.2009	жиынтығына %-бен	Өсімі %-бен
Капитал	4 256 451,1	-	146 108,3	-	-96,6
Жарғылық капитал	3 829 174,6	90,0	140 064,6	95,9	-96,3
Бөлінбеген таза пайда (өтелмеген шығын)	421 509,1	9,9	-764,8	-0,5	-